

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Polifónia (Ellenpont és fuga) 1 (TLM 3305)

Polifonie (Contrapunct și fugă) 1 (TLM 3305)

Egyetemi tanév 2025-2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Református Tanárképző és Zeneművészeti Kar
1.3. Intézet	Református Tanárképző és Zeneművészeti Intézet
1.4. Szakterület	Zene
1.5. Képzési szint	Alapképzés (BA)
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Zeneművészet
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve		Polifónia – Ellenpont és fuga (Polifonie – Contrapunct și fugă)				A tantárgy kódja		TLM 3305	
2.2. Az előadásért felelős tanár neve			dr. Csákány Csilla						
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve			dr. Csákány Csilla						
2.4. Tanulmányi év	II.	2.5. Félév	1	2.6. Értékelés módja	V	2.7. Tantárgy típusa		DD	

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	2	melyből: 3.2 előadás	1	3.3 szeminárium/labor/projekt	1
3.4. Tantervben szereplő összóraszám	28	melyből: 3.5 előadás	14	3.6 szeminárium/labor	14
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					5
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					5
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					8
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					2
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összóraszám					22
3.8. A félév összóraszám					50
3.9. Kreditszám					2

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	Zeneelméleti előképzés, a kulcsok és hangjegyek ismerete
4.2. Kompetenciabeli	Kottaolvasási képesség

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Vetítő, hangszóró, zongora
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	Vetítő, hangszóró, zongora, kották sokszorosítási, nyomtatási lehetősége

6.1. Elsajátítandó jellemző kompetenciák¹

Szakmai/kulcs-kompetenciák	- A zenei szöveg (partitúra) és a hangzó anyag (interpretáció, audió) összekapcsolása az elsajátított zenehallgatási és zenei írás-olvasási készségek (beleértve a belső zenei hallást is) alapján (közepes nehézségi fok). - A klasszikus zeneszerzési technikák alapvető sajátosságainak helyes alkalmazása, valamint a zenei elemzés alapvető módszereinek használata.
Transzverzális kompetenciák	- Hatékony csapatmunka-technikák alkalmazása különböző hierarchiai szinteken. - A szakmai képzés szükségességének objektív önértékelése a munkaerőpiaci követelményekhez való alkalmazkodás és beilleszkedés érdekében.

6.2. Tanulási eredmények

Ismeretek	A hallgató ismeri azokat az elméleteket, fogalmakat és alapelveket, zenei nyelvi elemeket, szabályokat, amelyek a klasszikus zeneszerzési technikák és a zenei elemzés bevett módszerei alapját képezik, különös tekintettel a szakirányra.
Képességek	A hallgató képes megfelelően alkalmazni a klasszikus kottaírási technikákat (a szakiránytól függően változó specifikussággal és komplexitással), esztétikai és szemantikai eredmény elérése céljából.
Felelősség és önállóság	A hallgató képes kreatív és kritikus módon elemezni a szakirányhoz tartozó zenei műveket zenei gondolkodásmódjának és megszerzett ismereteinek segítségével, összefüggésbe hozva a zenei nyelv elemeit, az írástechnikákat és a zenei formákat a zenei kifejezésmóddal.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	- A tantárgy elsődleges célja, hogy a diákok elsajátítsák a dallamformálás és a dallamsorok egymásra építésének szabályait. - Ösztönzi a két- és háromszólamú ellenpontgyakorlatok elkészítését egy megadott Cantus firmus alapján, továbbá az ellenpont technikáinak alapos megismerését, valamint a reneszánsz polifónia főbb műfajainak felfedezését.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	- A tantárgy sajátos célja, hogy elemző szemlélettel közelítsen egy-egy mű többszólamú világához, megértve annak szólamstruktúráját és szerkezeti logikáját. - A tantárgy ösztönzi a diákokat saját többszólamú – a polifónia szabályai szerinti – művek komponálására.

¹ Választhat kompetenciák vagy tanulási eredmények között, illetve választhatja mindkettőt is. Amennyiben csak az egyik lehetőséget választja, a másik lehetőséget el kell távolítani a táblázatból, és a kiválasztott lehetőség a 6. számot kapja.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés az ellenpont tanulmányozásába. Homofon és polifon textúrák.	Előadás, audió, kottaelemzés	Brown, H. M.: A reneszánsz zenéje. Zeneműkiadó, Budapest, 1982.
2. Az olasz Reneszánsz és G. P. da Palestrina. A Palestrina-stílus összetevői.	Előadás, audió, példák elemzése	Homolya I.: Palestrina és Lassus. Gondolat Könyvkiadó, Budapest, 1984.
3. A hanganyag, a modulusok, a dallam, a szöveg-dallam viszony.	Előadás, audió, gyakorlatok, esettanulmány	Avasi B.: Zeneelmélet, vol. I. Editura Tankönyvkiadó, Budapest, 1987.
4. Dallamformálás: hangközök, hangjegyértékek.	Előadás, hangközgyakorlatok, kottaelemzés	Harmat A.: Ellenponttan: bevezető a Palestrina-stílus technikájába. Ed. Magyar Kórus, Budapest, 1947.
5. A Palestrina-dallam tipológiája.	Előadás, elemzés	Szabolcsi, B.: A melódia története. Editura Zeneműkiadó, Budapest, 1957.
6. Kétszólamú szerkesztés (bicínia). Egyidejű és egyoldalú mozgás.	Előadás, gyakorlatok, elemzés	Bent M.: Counterpoint, Composition and Musica Ficta. Routledge, 2002.
7. Konszonancia és disszonancia.	Előadás, kottaelemzés.	Comes, L.: Melodica palestriniană. Editura Muzicală, București, 1971.
8. Dallami díszítő disszonanciák egy időegység- és rész-időegység esetén.	Előadás, példák elemzése	Jeppesen, K.: Contrapunctul. Tratat de polifonie vocală clasică. Editura Muzicală, București, 1967.
9. Disszonáns váltóhang, portamento.	Előadás, esettanulmány	Eisikovits, M.: Polifonia vocală a Renașterii. Editura Muzicală, București, 1966.
10. Expresszív disszonanciák. Két szólam szabad mozgásban. Szinkópás formulák, kadencia-alkazatok.	Előadás, példák elemzése	Harmat A.: Ellenponttan: bevezető a Palestrina-stílus technikájába. Ed. Magyar Kórus, Budapest, 1947.
11. Cantus firmus ellenpontozás.	Előadás, műelemzés, feladatok korrekciója	Terényi, E. – Coca, G.: Contrapunct și fugă. Editura MediaMusica, Cluj Napoca, 2010.
12. A kétszólamú imitáció.	Előadás, példák elemzése	Jeppesen, K.: Contrapunctul. Tratat de polifonie vocală clasică. Editura Muzicală, București, 1967.
13. Az imitáció elkészítése.	Előadás, feladatok korrekciója	Harmat A.: Ellenponttan: bevezető a Palestrina-stílus technikájába. Ed. Magyar Kórus, Budapest, 1947.
14. Háromszólamú ellenpont és háromszólamú imitáció-	Előadás, zenei példák audiója, elemzése	Terényi, E. – Coca, G.: Contrapunct și fugă. Editura MediaMusica, Cluj Napoca, 2010.
Könyvészet Avasi B.: <i>Zeneelmélet</i>, vol. I. Editura Tankönyvkiadó, Budapest, 1987. Bent M.: <i>Counterpoint, Composition and Musica Ficta</i>. Routledge, 2002. Brown, H. M.: <i>A reneszánsz zenéje</i>. Zeneműkiadó, Budapest, 1982. Comes, L.: <i>Melodica palestriniană</i>. Editura Muzicală, București, 1971. Eisikovits, M.: <i>Polifonia vocală a Renașterii</i>. Editura Muzicală, București, 1966. Harmat A.: <i>Ellenponttan: bevezető a Palestrina-stílus technikájába</i>. Ed. Magyar Kórus, Budapest, 1947. Homolya I.: <i>Palestrina és Lassus</i>. Gondolat Könyvkiadó, Budapest, 1984. Jeppesen, K.: <i>Contrapunctul. Tratat de polifonie vocală clasică</i>. Editura Muzicală, București, 1967. Marvin, C.: <i>Giovanni Pierluigi da Palestrina, A Guide to Research</i>. Routledge, 2013. Michels, U.: <i>SH Atlasz, Zene</i>, Editura Springer Hungarica, Budapest, 1994. Szabolcsi, B.: <i>A melódia története</i>. Editura Zeneműkiadó, Budapest, 1957. Terényi, E. – Coca, G.: <i>Contrapunct și fugă</i>. Editura MediaMusica, Cluj Napoca, 2010.		

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Korai polifon szerkesztések	Gyakorlatok megoldása és kijavítása, műelemzések	Szemináriumi gyakorlatok, házi feladatok vizsgálata, javítása
2. Palestrina-stílus	Gyakorlatok megoldása és kijavítása, műelemzések	Szemináriumi gyakorlatok, házi feladatok vizsgálata, javítása
3. A modusok	Gyakorlatok megoldása és kijavítása, műelemzések	Szemináriumi gyakorlatok, házi feladatok vizsgálata, javítása
4. Hangközfelismerés	Disszonanciák és konszonanciák felismerése	Szemináriumi gyakorlatok, házi feladatok vizsgálata, javítása
5. A szólamok egymáshoz való viszonyai	Szerkesztésmódok	Szemináriumi gyakorlatok, házi feladatok vizsgálata, javítása
6. Izoritmikus mozgás	Példák elemzése	Szemináriumi gyakorlatok, házi feladatok vizsgálata, javítása
7. Egyoldalú mozgás	Példák elemzése	Szemináriumi gyakorlatok, házi feladatok vizsgálata, javítása
8. Tökéletes és tökéletlen konszonanciák	Kottaelemzés, dallamsorok szerkesztése	Szemináriumi gyakorlatok, házi feladatok vizsgálata, javítása
9. Disszonanciák	Kottaelemzés, dallamsorok szerkesztése	Szemináriumi gyakorlatok, házi feladatok vizsgálata, javítása
10. Kadenciatípusok	Kottaelemzés, kadencia-szerkesztés	Szemináriumi gyakorlatok, házi feladatok vizsgálata, javítása
11. Gyakorlati megoldások a cantus firmus ellenpontozásra	Elemzés, szerkesztés	Szemináriumi gyakorlatok, házi feladatok vizsgálata, javítása
12. Imitációs szerkezetek	Elemzés, szerkesztés	Szemináriumi gyakorlatok, házi feladatok vizsgálata, javítása
13. Szabad és szigorú imitációk	Elemzés, szerkesztés	Szemináriumi gyakorlatok, házi feladatok vizsgálata, javítása
14. Imitációs szerkezetek többszólamú műfajokban	Kórusművek elemzése	Szemináriumi gyakorlatok, házi feladatok vizsgálata, javítása
Könyvészet Avasi B.: <i>Zeneelmélet</i>, vol. I. Editura Tankönyvkiadó, Budapest, 1987. Bent M.: <i>Counterpoint, Composition and Musica Ficta</i>. Routledge, 2002. Brown, H. M.: <i>A reneszánsz zenéje</i>. Zeneműkiadó, Budapest, 1982. Comes, L.: <i>Melodica palestriniană</i>. Editura Muzicală, București, 1971. Eisikovits, M.: <i>Polifonia vocală a Renasterii</i>. Editura Muzicală, București, 1966. Harmat A.: <i>Ellenponttan: bevezető a Palestrina-stílus technikájába</i>. Ed. Magyar Kórus, Budapest, 1947. Homolya I.: <i>Palestrina és Lassus</i>. Gondolat Könyvkiadó, Budapest, 1984. Jeppesen, K.: <i>Contrapunctul. Tratat de polifonie vocală clasică</i>. Editura Muzicală, București, 1967. Marvin, C.: <i>Giovanni Pierluigi da Palestrina, A Guide to Research</i>. Routledge, 2013. Michels, U.: <i>SH Atlasz, Zene</i>, Editura Springer Hungarica, Budapest, 1994. Szabolcsi, B.: <i>A melódia története</i>. Editura Zeneműkiadó, Budapest, 1957. Terényi, E. – Coca, G.: <i>Contrapunct și fugă</i>. Editura MediaMusica, Cluj Napoca, 2010.		

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- Az iskolai zenetanításban a zenetanár számára elengedhetetlen a kotta használata, mind a zeneművek megismertetése során a diákokkal, mind pedig a zenei gyakorlatokban, legyen szó kóruséneklésről vagy hangszerjáték oktatásáról.
- A pedagógusi pálya során számos polifon mű kerül a tanár kezébe, amelyekhez való értő és szakszerű hozzáállás kulcsfontosságú, akár a műelemzés, akár az előadás során.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	A vizsgára való jelentkezés feltétele a kurzusok látogatása, valamint a megjelölt anyag ismerete.	Írásbeli vizsga az elméleti tananyagból; egy többszámú feladat megszerkesztése egy adott Cantus firmus-ra; egy többszámú polifon műalkotás elemzése.	50 %
10.5 Szeminárium / Labor		Szemináriumi gyakorlatok és házi feladatok megvizsgálása; a szemináriumokon való aktív részvétel figyelembevétele	50 %
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
• jegyzetfüzet a tananyagból • a szemináriumi munka és házi feladatok elvégzése • előadásokon és szemináriumokon való részvétel (75%) • az előadásokon és szemináriumokon való aktív jelenlét			

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)²

	A fenntartható fejlődés általános ikonja						

Kitöltés időpontja:
15.09.2025

Előadás felelőse:
dr. Csákány Csilla

Szeminárium felelőse:
dr. Csákány Csilla

² Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az [SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban](#) történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
...

Intézetigazgató:
.....